

es.O.es

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie

Spis treści:

1. **Warto wiedzieć.** *Nowa jakość nadzoru i wspierania rodzin zastępczych*
– Dorota Bogusz – Kierownik Działu Pomocy Rodzinie Miejskiego
Ośrodka Pomocy Społecznej w Tarnowie. 1
2. **Warto wiedzieć.** *Nikt nie jest samotną wyspą, pracujemy w grupie*
– Kinga Figiel i Ewa Sypik – Dział Pomocy Dzieciom Miejskiego
Ośrodka Pomocy Społecznej w Krakowie 4
3. **Warto wiedzieć.** *Nadzieja dla rodzin. Stowarzyszenie na Rzecz Pomocy
Rodzinie w Bieczu niesie pomoc rodzinom dotkniętym przemocą
domową* – Halina Wędrychowicz – Stowarzyszenie na Rzecz Pomocy
Rodzinie w Bieczu 6
4. **Prezentacje.** *Stowarzyszenie Klub Abstynenta „Gwarek Solny” zaprasza
na „Witraże rodzinne” – gry, zabawy i konkursy z super nagrodami,
ekspresowe warsztaty edukacyjne dla mamy, taty, dzieci, babci
i dziadka – „Gwarek”* 9
5. **Prezentacje.** *Wsparcie ojców samotnie wychowujących dzieci*
– Stołówka i Stacja Opieki Caritas Kieleckiej – oddział Proszowice 13
6. **Wydarzenia.** *Rozwój usług placówek opiekuńczo-wychowawczych
w zakresie pracy z rodziną. Zagrożenia w tworzeniu rodzinnych form
opieki zastępczej nad dzieckiem* – Katarzyna Fitowska – Regionalny
Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie 17
7. **Wydarzenia.** *III Seminarium Wojewódzkie „PRZECIW PRZEMOCY”
– 28.04.2005* – Małgorzata Kielkowicz – Regionalny Ośrodek Polityki
Społecznej w Krakowie, podkom. Izabela Dobkowska – Wydział
Prewencji Komendy Wojewódzkiej Policji w Krakowie 19
8. **Warto wiedzieć.** *Budowanie współpracy pomiędzy Województwem
Małopolskim a Hrabstwem Fionii w zakresie zwalczania i zapobiegania
przemocy w rodzinie.* – Małgorzata Kielkowicz – Regionalny Ośrodek
Polityki Społecznej w Krakowie 24
9. **Warto wiedzieć.** **NOWE AKTY PRAWNE** 28

Nowa jakość nadzoru i wspierania rodzin zastępczych

O tym, że prowadzenie rodzin zastępczych to bardzo trudne zadanie, nie trzeba chyba nikogo przekonywać. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowie przejął je w 1999 r. Wiele z rodzin zastępczych pracownicy socjalni znali od lat, inne – pierwszy raz zetknęły się z instytucją pomocy społecznej, którą postrzegały jako instytucję dla rodzin biednych i patologicznych. Trzeba było wielu starań, by zdobyć zaufanie tych rodzin i akceptację faktu, iż jest ktoś, kto pyta, doradza, wspiera, pomaga, ale też – kontroluje i wymaga. Powoli ujawniały się też problemy i trudności zarówno dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych, jak i rodziców zastępczych.

W mieście rośnie bezrobocie, pojawiały się nowe, nieznanne czy też nie ujawniane wcześniej problemy społeczne. Pracownikom socjalnym przybywało klientów. Odwiedziny rodzin, które odbywają się głównie w godzinach popołudniowych ograniczały możliwość bezpośredniego kontaktu z dziećmi, a rozmowy z pedagogiem szkolnym czy rodzicami nie dawały, tak naprawdę, obiektywnego obrazu sytuacji dzieci. Instytucje powołane do pracy z dziećmi ograniczały do minimum obszary działania, unikały tzw. „trudnych” tematów. Każda z nich postrzegała sytuację przez pryzmat własnych zadań, możliwości, „interesów”. Ostrożność, nieufność, brak lub niewłaściwy przepływ informacji – utrudniały rzetel-

ną pracę. Rozmywały się granice kompetencji i odpowiedzialności. Wiedza i umiejętności pracowników socjalnych pozwalały wprowadzić na – najczęściej trafną – diagnozę, nie dawały jednak uprawnień, a brak zaplecza ograniczał profesjonalną pomoc. Rozpoznawane problemy wymagały bowiem specjalistycznej diagnozy i działań.

W 2003 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej przejął nadzór nad placówkami opiekuńczo – wychowawczymi, Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej i Ośrodkiem Adopcyjno-Opiekuńczym. Powstał Dział Pomocy Rodzinie, który m.in. realizuje zadania w zakresie opieki nad dziećmi i rodziną.

Współpraca Działu z podległymi jednostkami, wzajemne poznanie, dyskusje na temat problemów opieki nad dziećmi, lokalnych uwarunkowań, oraz – przede wszystkim – duże zaangażowanie i rozumienie potrzeb dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych i patologicznych, zrodziło wiele pomysłów na wspólne przedsięwzięcia. Nie bez znaczenia jest też dzielenie się specjalistyczną wiedzą, doświadczeniami, oraz wzajemne wspieranie w trudnych decyzjach czy działaniach.

Analiza przeprowadzona przez Dział Pomocy Rodzinie: inwentaryzacja potrzeb, zasobów środowiska, ograniczeń i możliwości, wskazała konieczność poszukiwania rozwiązań w ramach „środków własnych”. Powołano więc „Zespół do spraw okresowej oce-

ny funkcjonowania rodzin zastępczych". W skład Zespołu weszli: pedagodzy i psychologzy Ośrodka Adopcyjno – Opiekuńczego, pracownicy socjalni, psycholog i kierownik Działu Pomocy Rodzinie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. Przed wspólnym spotkaniem uzgodniono cele i zadania zespołu; obszary diagnozy i pracy. Po raz pierwszy Zespół spotkał się w 2004 r. Przez kilka kolejnych dni pracownicy socjalni prezentowali „swoje” rodziny zastępcze, a specjaliści z OAO przekazywali swoją wiedzę na temat tych rodzin. Po wnikliwej analizie dokonano oceny sytuacji rodzin zastępczych i rodziców biologicznych dzieci, a także ustalano konkretne zadania dla uczestników spotkań oraz zasady bieżącej współpracy i wymiany informacji dla ewentualnej korekty działań. Spotkania Zespołu pokazały np. rozbieżności w informacjach przekazywanych przez rodziny zastępcze pracownikom MOPS i OAO, ujawniły też wiele osobistych problemów ich członków. Taka wymiana informacji, opinii i ocen poszerzyła wiedzę (również merytoryczną) uczestników spotkań i wzmocniła ich w dotychczasowych działaniach. Ośrodek Adopcyjno-Opiekuńczy mógł dostosować tematy szkoleń do zdiagnozowanych potrzeb rodziców zastępczych, powstała też dla nich grupa wsparcia. Rodziny otworzyły się na pomoc psychologiczną; niektórzy rodzice i dzieci podjęli terapię indywidualną. Wniośki w sprawie rodzin zastępczych kierowane przez MOPS do Sądu zawsze poparte były opinią psychologiczno – pedagogiczną OAO. Tutaj pojawiła się jednak trudność. Sąd nie zawsze przy-

chyłał się do – jak nam się wydawało oczywistych – wniosków i niechętnie udzielał informacji. Kolejnym więc pomysłem było zaproszenie do Zespołu przedstawiciela Sądu.

Spotkania w 2005 r. odbyły się już przy udziale Przewodniczącej Wydziału Rodzinnego i Nietletnich Sądu Rejonowego w Tarnowie. Znowu trwały dyskusje, wiele uczyliśmy się nawzajem. Efekty rocznej, intensywnej pracy potwierdziły zasadność istnienia Zespołu i kontynuacji tak zorganizowanej współpracy. Wszystkie osoby zaangażowane w pracę z rodzinami zastępczymi i rodzicami biologicznymi dzieci mają swoje obszary pracy i odpowiedzialności, ale też mogą liczyć na wzajemną pomoc. Praca w tak dobranym Zespole (różne instytucje, różni profesjonaliści) pozwala na wieloaspektową diagnozę i profesjonalną pomoc rodzinom zastępczym, obniżyła także poziom stresu pracowników socjalnych spowodowany niepewnością, czy aby wszystko dostrzegli, dobrze zinterpretowali i ocenili, wskazała pracownikom OAO obszary do pracy szkoleniowej i terapeutycznej z rodzinami, uwrażliwiła Sąd na różne zagrożenia, przekonała o rzetelności pracowników MOPS, ugruntowała dobrą opinię OAO. Rodziny zastępcze zapoznały się z wdrożonym modelem interdyscyplinarnej pomocy i nadzoru, zaakceptowały go, otworzyły się na aktywną współpracę z różnymi instytucjami. Chętnie dzielą się trudnościami, korzystają z pomocy, ale też mają świadomość własnej odpowiedzialności za powierzone im opiece dzieci.

Nie zdarzył się żaden cud i nie zniknęły wszystkie problemy rodzin

zastępczych i z rodzinami zastępczymi, nie zniknęły też dylematy związane np. z rozwiązaniem rodziny zastępczej czy wskazaniem nowej, zwiększył się jednak zdecydowanie komfort pracy i poziom świadczonych usług.

Kolejnym, wspólnym przedsięwzięciem MOPS i OAO w Tarnowie było przystąpienie do konkursu zorganizowanego przez Fundację Ernst & Young na projekt obchodów dnia rodzicielstwa zastępczego. Spośród ponad 50-ciu propozycji Fundacja zaakceptowała 12, w tym nasz wspólny pomysł. Realizacja wymagała ogromnej pracy, ale też dała wiele satysfakcji. Projektem kierował OAO.

W ramach projektu odbyły się dwa konkursy:

- plastyczny, na projekt plakatu promującego ideę rodzicielstwa zastępczego i obchody – 30 maja – Dnia Rodzicielstwa Zastępczego, ogłoszony wśród uczniów Zespołu Szkół Plastycznych w Tarnowie,
- literacko-plastyczny na temat „Rodzina moich marzeń”, ogłoszony wśród dzieci z rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo – wychowawczych w Tarnowie.

Od 23 – 30 maja w radiu RDN nadano nagrany wcześniej cykl audycji na temat rodzicielstwa zastępczego – wypowiedzi psychologa, pedagoga, pracownika socjalnego i rodziców zastępczych. Pojawiły się informacje w prasie. Jeden z projektów plakatu został wydrukowany i rozwieszony w mieście.

30 maja odbyła się uroczysta msza święta pod przewodnictwem Biskupa Duszpasterstwa Rodzin Kurii Diecezjal-

nej w Tarnowie w intencji rodzicielstwa zastępczego, z udziałem Prezydenta Miasta Tarnowa oraz zaproszonych rodzin zastępczych i adopcyjnych. Godzinę później wszyscy spotkali się w Sali Lustrzanej. Wychowankowie placówek z uczniami Zespołu Szkół Muzycznych w Tarnowie przygotowali część artystyczną. Prezydent Miasta i przedstawiciel Fundacji wręczyli nagrody laureatom konkursów, których prace wyeksponowano na sali. Było wiele ciepłych słów i podziękowań za trud opieki nad dziećmi. Rodzice zastępczy i adopcyjni nie kryli również radości z uznania i wyróżnienia ich starań. Dzieci obdarowano słodkościami. Wszyscy degustowali potrawy przygotowane specjalnie na tę uroczystość. W najbliższych dniach będzie również wydana broszura zawierająca relację z obchodów święta, zdjęcia i teksty prac konkursowych dzieci oraz informacje dotyczące rodzicielstwa zastępczego.

Przedstawione w artykule formy nadzoru i wspierania rodzin zastępczych przyjęte przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowie nie są spektakularnymi przedsięwzięciami rozwiązującymi wszystkie problemy zastępczej opieki nad dziećmi, mogą jednak być podpowiedzią dla tych ośrodków pomocy społecznej lub powiatowych centrów pomocy rodzinie, które borykają się z niedoborem specjalistycznej kadry i instytucji pracujących na rzecz rodziny i dzieci.

Dorota Bogusz

*Kierownik Działu Pomocy Rodzinie
Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tarnowie*

Nikt nie jest samotną wyspą, pracujemy w grupie

Ustawa o pomocy społecznej nakłada na powiat konieczność zapewnienia opieki i wychowania dzieciom pozbawionym całkowicie lub częściowo opieki rodzicielskiej, w pierwszej kolejności w rodzinnych formach opieki. Zadania te w Krakowie realizuje Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. Powyższa ustawa nie precyzuje jednak form wsparcia rodzin zastępczych zawodowych niespokrewnionych z dzieckiem o charakterze pogotowia rodzinnego oraz Rodzinnych Domów Dziecka, które spotykają się z wieloma trudnościami związanymi zarówno z dziećmi jak i rodzicami biologicznymi.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej wychodząc naprzeciw potrzebom rodzinnych form opieki podejmuje działania wspierające, których narzędziem są spotkania „Grup Wsparcia”. Biorą w nich udział osoby prowadzące w/w formy opieki i przedstawiciele MOPS. Dla pogotowia rodzinnych, których na terenie Krakowa funkcjonuje obecnie 30 spotkań organizowane są co dwa tygodnie w lokalu MOPS. Natomiast Grupa Wsparcia organizowana dla Rodzinnych Domów Dziecka odbywa się co 3 tygodnie na terenie Rodzinnego Domu Dziecka.

Celem spotkań „Grup Wsparcia” jest wymiana spostrzeżeń, myśli, pomoc w rozwiązywaniu codziennych trudności, z którymi rodziny spotykają

się w swojej pracy, możliwość porozmawiania ze współuczestnikami grupy. „Grupa Wsparcia” stanowi rodzaj grupy samopomocowej - uczestnictwo w niej jest nieobowiązkowe. Uczestnictwo w „Grupie Wsparcia” daje możliwość wzajemnego poznania, nawiązania relacji koleżeńskich. Umożliwia kontynuację spotkań na innym gruncie. W związku z powyższym, rodziny wzajemnie sobie pomagają i wspierają się poprzez m.in. wymianę sprzętów dla dzieci, dzielenie się informacjami na temat specjalistów itp. Fakt, że mogą się regularnie spotykać i wspierać w działaniach prowadzących do realizacji wspólnego celu zwiększa szansę na doskonałe wykonywanie postawionych przed nimi zadań. My jako przedstawiciele MOPS uczymy się razem z nimi i przy ich współudziale. A gwarancją sukcesu jest gruntowna i rzetelna praca.

Aby rodziny mogły jak najlepiej wykonywać swoją pracę pomimo, iż ukończyły szkolenie przygotowujące do pełnienia funkcji pogotowia rodzinnego bądź Rodzinnego Domu Dziecka, muszą nieustannie poszerzać swoją wiedzę i kompetencje, dlatego jako integralną część spotkań wprowadzono warsztaty merytoryczne oraz szkolenia. Warsztaty te organizowane są przez pracowników MOPS lub pozyskanych specjalistów. Dzięki „Grupom Wsparcia” możliwe było okre-

ślenie zagadnień, problemów, z którymi najczęściej spotykały się powyższe formy opieki nad dzieckiem. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej zorganizował warsztaty dot. komunikacji interpersonalnej mające na celu podniesienie kompetencji w kontaktach z rodzicami biologicznymi, a także w innych trudnych sytuacjach; warsztaty dot. asertywności oraz warsztaty dot. problematyki jak radzić sobie z gniewem. Pozyskano ponadto specjalistów, którzy poprowadzili szkolenia dotyczące: molestowania seksualnego, problematyki FAS oraz warsztaty prowadzone przez lekarza pediatrę na temat rozwoju dzieci i związanych z nim zaburzeń.

Kierując się zasadą dobra dziecka i stworzenia rodzinie i dziecku warunków pozwalających na jak najszybszy powrót dziecka do domu rodzinnego Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej wprowadził dodatkowy element wsparcia pracy na rzecz dziecka przebywającego w pogotowiu rodzinnym – zespoły konsultacyjne, których celem jest ustalenie diagnozy rodziny biologicznej, ustalanie planu pomocy rodzinie, podjęcie zobowiązań ze strony rodziców biologicznych, MOPS i OAO.

W powyższych zespołach biorą udział: rodzice biologiczni dziecka, pracownik MOPS – Działu Pomocy Dzieciom, przedstawiciel Ośrodka Adopcyjno-Opiekuńczego prowadzącego sprawę dziecka oraz inne osoby związane ze sprawą tj. kurator, pracownik socjalny Filii, terapeuta. Powyższe działania zostają zapisane w kontrakcie (na opracowanym dru-

ku przez Dział Pomocy Dzieciom). Spotkania zespołów odbywają się cyklicznie, strony są rozliczane z podjętych zobowiązań. Po cyklu 6 spotkań konsultacyjnych MOPS może wystąpić z wnioskiem do Sądu dotyczącym sytuacji dziecka. Zespoły konsultacyjne odbywają się w przypadku każdego dziecka przyjmowanego do zawodowej rodziny zastępczej niespokrewnionej z dzieckiem o charakterze pogotowia rodzinnego, poza dziećmi, których rodzice biologiczni zrzekają się praw do dziecka. Powyższa forma sprawdza się, daje możliwość przepływu informacji między instytucjami zajmującymi się daną rodziną, wzajemne działania zwiększają szansę powrotu dzieci do domów rodzinnych. Pomimo wielu trudności z jakimi borykamy się w trakcie podejmowanych działań, w kilku przypadkach udało się umożliwić powrót dziecka do jego rodziców biologicznych. Praca nasza nie kończy się w momencie przekazania dziecka do jego rodziców biologicznych, pracownik MOPS wizytuje rodzinę, pomaga w różnych sytuacjach rozwiązać trudności oraz wspiera rodzinę, a w przypadku niepokojących sygnałów interweniuje.

Rozwiązania powyższe nie są ostateczne, gdyż system pomocy dziecku i rodzinie podlega nieustannej ewolucji.

*Kinga Figiel i Ewa Sypik
Dział Pomocy Dzieciom
Miejskiego Ośrodka Pomocy
Społecznej w Krakowie
ul. Józefińska 14*

Nadzieja dla rodzin.

Stowarzyszenie na Rzecz Pomocy Rodzinie

Nadzieja w Bieczu niesie pomoc rodzinom dotkniętym przemocą domową.

Na terenie Powiatu Gorlickiego nie istniało, przed 2003 rokiem, miejsce, które dawałoby wsparcie i schronienie w sytuacjach kryzysowych. Poza Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Policją, Sądem Rodzinnym, Gminnymi Ośrodkami Pomocy Społecznej oraz Poradniami Psychologiczno-Pedagogicznymi nie było podmiotu zajmującego się pomocą rodzinie.

Częściowa realizacja zadania w tym obszarze nastąpiła z inicjatywy naszego stowarzyszenia w roku 2003. W 1999 roku stowarzyszenie w oparciu o umowę użyczenia otrzymało stary budynek małej szkoły podstawowej w Bieczu i rozpoczęło remonty i adaptację na potrzeby hostelu. Obiekt został oddany do eksploatacji w 2003 roku.

W roku 2004, dzięki dotacji Starostwa Powiatowego, Urzędu Gminy Biecz oraz Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego, zakończyliśmy kolejny ważny etap remontów, docieplenie budynku, częściowe wyposażenie. Uruchomiliśmy także Punkt Pomocy Psychologicznej w Gorlicach. Zintensyfikowaliśmy działania interwencyjne i terapeutyczne indywidualnym klientom, całym rodzinom w ośrodku, Punkcie Pomocy Psychologicznej oraz miejscu zamieszkania. Przeprowadziliśmy także cykl spotkań

informacyjnych dla nauczycieli, rodziców w wybranych szkołach oraz dla kuratorów społecznych.

W roku 2004, w ramach realizacji programów Starostwa Powiatowego i Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego, pracą informacyjną, terapeutyczną objęto 28 klientów indywidualnych oraz 22 rodziny. Kolejne spotkania rodzinne pokazywały, jakie istnieje ogromne zapotrzebowanie na pomoc specjalistyczną, zwłaszcza tam, gdzie rodziny nie posiadają umiejętności budowania prawidłowych relacji wewnątrzrodzinnych, powielając destrukcyjne przekazy transgeneracyjne.

O ważności działań świadczą przypadki, gdzie trudni klienci, z problemami alkoholowymi samorzutnie zwracają się do nas z prośbą o pomoc w kolejnych rodzinnych kryzysach. Wydaje się, że szczególnie istotna jest pomoc terapeutyczna, gdy o nią proszą klienci po nieudanych próbach samobójczych, przeżywających nadal głębokie kryzysy. Coraz większa liczba klientów świadczy o tym, że jest duże zapotrzebowanie na tego typu pomoc.

Prowadzony przez nasze stowarzyszenie ośrodek jest jedynym miejscem na terenie Powiatu Gorlickiego, gdzie osoby doznające przemocy mogą się schronić, uzyskać wspar-

cie psychologiczne, prawne i socjalne. Z doświadczenia wynika, że wiele ofiar przed uruchomieniem ośrodka nie próbowało nawet szukać pomocy np. w komisariacie policji, bo wbrew po interwencji pozostawały osamotnione w obszarze zwiększonej agresywności sprawcy przemocy. Stąd też po kilku próbach, najczęściej bezskutecznych, ofiary przestały walczyć o swoje prawo do bezpiecznego życia.

Nasze działania przyczyniają się do zmian w myśleniu ofiar przemocy. Współpraca z policją, ośrodkami pomocy społecznej, pielęgniarką środowiskową Szpitala Specjalistycznego w Gorlicach, Ośrodkiem Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współzależnienia, pedagogami szkolnymi, kuratorami zawodowymi i społecznymi sprawia, że osoby zawodowo zajmujące się pomocą osobom będącym w kryzysie wskazują nasz ośrodek jako szansę na zmianę jakości życia. Praca psychologa w Punkcie Pomocy Psychologicznej, stanowiąca integralną część ośrodka, ułatwia dotarcie do pomocy. Tym, którzy nie mogą dojechać do ośrodka ze względu na odległość i status materialny, oferujemy pracę terapeutyczną w domu.

Współpraca ze szkołami wskazuje na ogromne nasilenie się zachowań agresywnych dzieci i młodzieży w szkole. Pracownicy placówek oświatowych pozostają bezradni wobec tych zachowań. Szkolne oddziaływania nie przynoszą większych rezultatów, lub dają je na krótko. Realizacja poprzednich projektów wskazuje na fakt, że pogłębiona praca tera-

peutyczna z rodziną zmienia ten stan rzeczy. Niemniej, ciągle trudno jest zmotywować do takiej formy pomocy rodzinie ze względu na stereotypowe myślenie, że problemy rodzinne należy rozwiązywać w rodzinie. Dlatego jawi się w dalszym ciągu konieczność pracy edukacyjnej i informacyjnej nad zmianą postaw ogółu społeczeństwa. Doświadczenia w tej materii naszego stowarzyszenia są dobre. Z roku na rok pomagamy coraz to większej liczbie rodzin i osób indywidualnych. Alternatywne sposoby niesienia tej pomocy umożliwiają skorzystanie z niej zwłaszcza rodzinom żyjącym z dala od większych ośrodków i w skrajnym ubóstwie.

Na terenie gminy, w której znajduje się prowadzony przez nasze stowarzyszenie Ośrodek Interwencyjno – Mediacyjny z Hotelikiem dla Osób Doznających Przemocy udziela się też proporcjonalnie więcej schronienia przed sprawcą przemocy. Ale już pomoc prawna, psychologiczna dotyczy mieszkańców całego powiatu ze względu na fakt, że realizując porady i terapię w Punkcie Pomocy Psychologicznej w Gorlicach oraz w warunkach domowych, ułatwiamy dostęp potrzebującym do profesjonalnej pomocy. Siłą „trzymającą” rodzinę przemocową w domu jest związanie dzieci ze szkołą oraz po wielokroć uzależnienie finansowe. Dlatego też proces dawania siły ofierze jest i musi być rozciągnięty w czasie.

Z drugiej strony, sama nawet świadomość, że ofiara ma gdzie odejść jest dla niej dużym wzmocnieniem. Nasze doświadczenia i rozmowy z ofiarami

przemocy domowej wskazują na jeszcze jedno pozytywne zjawisko. Kolejne przykłady rodzin szukających skutecznej pomocy i ochrony motywują sprawców do prób zmian zachowania, gdy stają oni przed nieuchronną utratą rodziny. W tej ekstremalnej sytuacji także dla sprawców przemocy, zgadzają się na pracę terapeutyczną z całą rodziną. Pomocne w tej zmianie postaw są informacje pojawiające się w lokalnej prasie.

Obecnie, w ramach dotacji ze środków Samorządu Województwa Małopolskiego, realizowany jest projekt *„Wdrażanie metod pracy z rodziną wieloproblemową celem przeciwdziałania patologiom życia rodzinnego, ze szczególnym uwzględnieniem przeciwdziałania przemocy w rodzinie – wsparcie i terapia ofiar przemocy /w tym przemocy seksualnej/”*

Celem projektu jest wsparcie osób i rodzin potrzebujących specjalistycznej pomocy w sytuacjach dla nich kryzysowych. Rodzinom udzielana jest między innymi następująca pomoc:

- przy utracie bezpieczeństwa emocjonalnego w wyniku trudności w relacjach z członkami rodziny,
- w przypadku doświadczania przemocy, w tym seksualnej
- udzielanie schronienia rodzinom, doświadczającym przemocy i pragnących zmienić swoje życie,
- prowadzenie systemowej terapii rodzin mającej na celu przywracanie równowagi w rodzinie, poprawę relacji wewnątrzrodzinnych, zwiększenie kompetencji wychowawczych
- kształtowanie kompetencji rodzicielskich poprzez psychoedukację.

*Halina Wędrychowicz
– Stowarzyszenie na Rzecz
Pomocy Rodzinie Nadzieja
w Bieczu*

STOWARZYSZENIE KLUB ABSTYNENTA „GWAREK SOLNY”

zaprasza na
„WITRAŻE RODZINNE” gry, zabawy i konkursy
z super nagrodami! ekspresowe warsztaty
edukacyjne dla mamy, taty, dzieci, babci i dziadka

Prezentacje

Stowarzyszenie Klub Abstynenta Solny Gwarek (powstało w 2003r., w roku 2005 zostało wpisane w poczet organizacji pożytku publicznego) skupia osoby, które chcą w sposób realny wpływać na postawy i przekonania, obalać destrukcyjne mity. Celem stowarzyszenia jest krzewienie idei trzeźwości i abstynencji jako niezbędnego warunku rozwoju moralnego i materialnego dobra społeczeństwa, promocja aktywnego, zdrowego trybu życia, a także wychowania fizycznego, sportu amatorskiego, turystyki i rekreacji ruchowej. Ze szczególną troską myślimy o rodzinie.

Do tej pory zrealizowaliśmy już kilka projektów zapraszających do wspólnego, rodzinnego spędzania czasu z rodziną bez sztucznego „uatrakcyjniania” tych chwil. Między innymi było to:

- zorganizowanie trzech bezalkoholowych bali sylwestrowych, bezalkoholowego balu karnawałowego i dwóch bezalkoholowych zabaw andrzejkowych,
- udział w projekcie „Odpowiedzi, których szuka rodzic” – edukacja

dla rodziców, organizowanym na terenie siedziby Referatu ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,

- zorganizowanie wakacyjnego cyklu wycieczek rowerowych po ziemi wielickiej, zmierzających do wzmocnienia więzi rodzinnych,
- pomoc w tworzeniu i w prowadzeniu grup samopomocowych, grup liderów młodzieżowych, oraz młodzieżowego klubu profilaktycznego.

Rodzina jest miejscem, gdzie człowiek rozpoczyna swoje życie, przychodzi na świat i dorasta. Rodzina żegna człowieka, gdy jego ziemskie życie dobiega kresu. Stanowi korzenie każdego człowieka, ale nie zawsze pozwala rozwinąć skrzydła.

Wiemy, że sytuacja bezrobocia, problemy alkoholowe, przemoc są destrukcyjne dla rodziny. Dostrzegamy również zjawisko nowe, ale coraz powszechniejsze, a mianowicie relatywistyczną postawę wobec norm etycznych i wobec powszechnie uznawa-

„Miotleń” – konkurencja dla matek z córkami

nych wartości, zacieranie granic pomiędzy dobrem i złem. Kiedy dzieje się tak w najgłębszych obszarach ludzkiej egzystencji, człowiek i rodzina rozpada się od wewnątrz. Coraz częściej dzieje się tak w rodzinach powszechnie uznawanych za zdrowe. Tego problemu wydają się nie dostrzegać instytucje i organizacje pomocowe. Skutki zaś ponosimy my sami i nasze dzieci, ponosi je społeczeństwo. Nie zgadzamy się również z fałszywym obrazem miłości, małżeństwa i rodziny lansowanym w środkach masowego przekazu.

Stąd wzięła się idea uruchomienia cyklu spotkań rodzinnych, które będą uczyć pielęgnować korzenie i podpowiadać jak pozwolić na rozwijanie

skrzydeł. Pojawiają się na tych spotkaniach rodziny z problemem, wieloprotblemowe i bezproblemowe.

Program „RAZEM SIĘ BAWIMY, RAZEM SIĘ UCZYMY, RAZEM WĘDRUJEMY” jest pomysłem na cykl otwartych festynów rodzinnych z elementami edukacji. Łączy w sobie wszystkie hasła zawarte w misji stowarzyszenia. Promuje trzeźwe, aktywne, odpowiedzialne funkcjonowanie w rodzinie. Zaproszenie do udziału w imprezie jest kierowane do każdej rodziny, która chce spędzić zdrowo i przyjemnie wspólne popołudnie i dać sobie szansę na bezpłatny dzień włóczęgi po górach.

Segmenty tego projektu to: witraże rodzinne, warsztaty i wycieczka rodzinna.

Witraże rodzinne to gry, zabawy i konkursy z nagrodami. Wystartować w nich można tylko rodzinnie. Możliwe kombinacje: babcia z wnuczką, rodzeństwo, tata z córką, rodzice z dwójką dzieci itd. Zabawa jest prowadzona w formie zdrowej rywalizacji między startującymi. Zwycięska rodzina otrzymuje nagrodę główną (to może być: piłka, namiot, zestaw produktów na kolację przy świecach – możliwości są nieograniczone). Wszystko utrwalamy na fotografiach. Wykorzystując najciekawsze zdjęcia stworzymy jeden obraz pod hasłem „Witraż rodzinny”

W miłej i bezstroskiej atmosferze łatwo prześlizgujemy się do drugiego segmentu, gdzie konkursy prze-

kształcają się w scenki sytuacyjne, które służą rozwijaniu refleksji na tematy związane z pielęgnowaniem tradycji rodzinnych, komunikacją, szacunkiem, wartościami w życiu, rozwiązywaniem konfliktów, wpływem postaw rodzicielskich na dalszy los latorośli. Skupiamy się na pokazywaniu rodzicom jak ważni są dla swoich dzieci.

Trzeci segment programu to cykl wędrówek po górach, na które bezpłatnie zaprosimy pięć rodzin uczestniczących w witrażach rodzinnych – wylosowanych podczas imprezy. Początkowo sądziliśmy, że witraże rodzinne będą się odbywać w jednym miejscu. Wtedy założeniem było, że kwalifikują się do bezpłatnego wyjaz-

„Węzi rodzinne” – turniej rodzeństw

du rodziny pojawiające się kilka razy na „Witrażach rodzinnych” Obecnie wiemy już, że lepszym pomysłem jest przemieszczanie się po różnych miejscach przynajmniej na terenie powiatu, a nawet województwa. Osoby które brały udział w naszej akcji w wiosce położonej na północy powiatu wielickiego, raczej nie będą obecne na festynie organizowanym przy Parku Wodnym w Krakowie. Stąd zmodyfikowaliśmy pierwotną wersję i na każdym spotkaniu losujemy uczestników wycieczek.

Realizacja programu w tej formie stała się możliwa dzięki wsparciu finansowemu ze środków Samorządu Województwa Małopolskiego. To bar-

dzo ważne, że mogliśmy przeznaczyć środki na realizację inicjatywy łączącej zabawę z nagrodami wraz z edukacją. Dobra zabawa kusi każdego, a nagroda to element, który przyciąga rodziny niezamożne. Nie bez znaczenia jest również bezpłatna całodzienne wycieczka dla całej rodziny.

Będziemy zachęcać do wspólnego organizowania czasu wolnego, tworzenia tradycji wyjątkowych w każdej rodzinie i podtrzymywania istniejących zwyczajów.

Wierzymy, że ten program ma szansę poprawić relacje w rodzinie, wzmocnić więzi, odkryć na nowo dzieci dla rodziców i rodziców dla dzieci. Pozdrawiamy ciepło.

„Gwarek”

Wsparcie ojców samotnie wychowujących dzieci

Na terenie Powiatu Proszowickiego ze 160 rodzin niepełnych 30% stanowią samotni ojcowie. Bardzo często mówi się o samotnych matkach i kieruje pomoc właśnie do nich zapominając o tym, że ojcom o wiele trudniej jest stworzyć zdrową rodzinę, przekazać właściwe wzorce kształtujące późniejsze życie dziecka. Podejmowane dotychczas działania pomocowe na rzecz samych dzieci, choć bywają pożyteczne, nie dotyczą istoty problemu, są z reguły powierzchowne i dorażne.

Zdrowa, pełna rodzina zaspokaja podstawowe potrzeby dziecka, szczególnie ważne dla prawidłowego rozwoju: potrzebę bezpieczeństwa, miłości, szacunku, odpowiedzialności, uznania dla jego osiągnięć. Winna zaspokajać także potrzeby emocjonalne, dać wiarę w siebie i potrzebne oparcie, wyposażyć dziecko w poczucie tożsamości, w spójny system wartości.

Niestety stan rodzin niepełnych, gdzie opiekunem dzieci zostaje sam ojciec budzi wiele wątpliwości i wynika to często z ich bezradności.

Każda wysłuchana historia samotnego ojca jest w zasadzie podobna: tragedia, wypadek, śmiertelna choroba, odejście żony. Zwykle na początku spotykają się ze współczuciem, pocieszaniem: „nie martw się dasz radę, na pewno będzie do-

brze”, z czasem jednak ludzie zapominają o ich problemach. Dlatego też Caritas Kielecka Stołówka i Stacja Opieki w Proszowicach od września 2004 roku rozpoczęła realizację projektu „Wsparcie ojców samotnie wychowujących dzieci” współfinansowanego przez Samorząd Województwa Małopolskiego.

Program trwał do końca listopada, niestety był to zbyt krótki okres aby do wszystkich dotrzeć i objąć ich odpowiednią opieką. W pierwszej części projektu skupiliśmy się na poznaniu i zdiagnozowaniu potrzeb samotnych ojców. Pomagaliśmy im sprostać trudnej sytuacji samotnego wychowania dzieci. Jednak czas, który mogliśmy im poświęcić był stanowczo za krótki na tak złożoną problematykę. Nasze spotkania, które nadal organizujemy to dopiero początek drogi pomagania i wspierania często zagubionych i nieporadnych, ale bardzo kochających ojców. W związku z tym ponownie wystąpiliśmy o wsparcie do Samorządu Województwa Małopolskiego. Od kwietnia 2005 r kontynuujemy projekt.

Pomysł regularnych spotkań zrodził się bardzo szybko, w zasadzie po pierwszym spotkaniu organizacyjnym – informującym. Ojcowie byli zaskoczeni, ale i zadowoleni, że w końcu ktoś zwrócił uwagę właśnie na nich, na ich kłopoty, troski i radości. Spotkania odbywają się raz w miesiącu.

W spotkaniach bierze udział od kilku do kilkunastu ojców mieszkających na terenie powiatu proszowickiego. Omawiane są różnorodne tematy: od problemów wychowawczych, doradztwa prawnego czy załatwiania spraw w różnych instytucjach do opowiadań o radościach i problemach z dziećmi. Ojcowie chcą porozmawiać, wyzalić się, często pożartować lub po prostu pobyc z sobą i podzielić się doświadczeniami.

Kobiety dużo łatwiej radzą sobie z prowadzeniem domu i wychowywaniem dzieci. Mężczyźni często w tych dziedzinach są nieporadni, często nie potrafią i nie wiedza gdzie prosić o pomoc.

Jedną z korzyści jaką osiągnęli uczestnicy projektu w spotkaniach

jest wiedza: gdzie, do kogo, i z jakimi dokumentami się udać, aby uzyskać wsparcie. Chcemy im uświadomić, że przez wychowanie dzieci podjęli się ważnego zadania i że w razie jakichkolwiek kłopotów mogą się do nas zwrócić a my pokierujemy ich do odpowiednich instytucji.

Dla ojców samotnie wychowujących dzieci bardzo ważny jest fakt że ktoś ich zauważył, wyciągnął do nich pomocną dłoń, już wiedzą, że ich samotność nie jest odosobniona.

W drugiej części poszerzyliśmy pracę z ojcami o indywidualne spotkania z psychologiem i zajęcia warsztatowe dla dzieci.

Raz w tygodniu podczas rozmów z psychologiem każdy z ojców ma możliwość zrozumieć mechanizmy ko-

Warsztaty psychoedukacyjne dla dzieci

*Spotkanie z okazji Dnia Ojca w Caritas Kieleckiej Oddział Proszowice
(26 czerwca 2005 r.)*

munikowania się z dziećmi, nauczyć się jak rozmawiać żeby nie czuły się gorsze, że mają tylko tatę. Poruszane są także trudne dla ojców problemy wieku dojrzewania dzieci. I chyba najważniejszy problem to ten jak zrozumieć i pogodzić się ze stratą lub odejściem żony – matki.

Zajęcia warsztatowe prowadzone są w miejscu zamieszkania zgodnie z indywidualną potrzebą. Jest to m. in. prowadzenie gospodarstwa domowego, nauka różnych prac domowych (pranie, sprząatanie, gotowanie, zakupy).

26 czerwca 2005r zorganizowaliśmy piknik dla ojców i ich dzie-

ci z okazji Dnia Ojca. Dzieci wzięły udział w warsztatach na których przygotowały dla nich kartki laurki a następnie każde z dzieci miało możliwość wyrecytowania swojemu Tatusiowi okolicznościowego wierszyka. Na twarzach ojców było widać wzruszenie. W trakcie imprezy odbył się koncert przygotowany przez dzieci z Ogniska Muzycznego prowadzonego przez Towarzystwo Muzyczne Ziemi Proszowickiej.

W ramach projektu będą zorganizowane wycieczki dla dzieci i ojców, a dzieci z okazji rozpoczęcia roku szkolnego otrzymają upominki w postaci przyborów szkolnych. Wspólne

wyjazdy pozwolą nam poznać wzajemne relacje w rodzinie.

Mężczyźni samotnie wychowujący dzieci nie są przypadkami odosobnionymi. Poprzez nasz projekt walczymy z poglądem, że samotnym rodzicem może być tylko matka. Chcemy nauczyć ojców otwartej postawy na poglądy swoich dzieci, aby umieli zadbać nie tylko o sferę materialną, ale również o wartości duchowe i potrafili stworzyć taki dom, w którym będzie znajdować się serdeczność, pocieszenie i oparcie.

Ojciec odgrywa niezastąpioną rolę w kształtowaniu poczucia wartości swoich dzieci, należy zatem pomóc im w przezwyciężaniu bólu po

stracie bliskiej osoby, aby cierpienie nie przenosiło się na dzieci i nie zaburzało bardziej wzajemnych relacji. Istotą realizacji tego projektu nie jest wyręczanie w rozwiązywaniu problemów, a umiejętne towarzyszenie ojców, którzy – dźwigając duży ciężar odpowiedzialności – nie potrafią często go udźwignąć.

Mamy nadzieję, że ojcowie utworzą przy naszej placówce Klub ojców samotnie wychowujących dzieci.

*Stółówka i Stacja Opieki Caritas
Kieleckiej
oddział Proszowice*

Rozwój usług placówek opiekuńczo-wychowawczych w zakresie pracy z rodziną. Zagrożenia w tworzeniu rodzinnych form opieki zastępczej nad dzieckiem.

Reforma opieki nad dzieckiem i rodziną zmierzająca do przekształcenia form opieki instytucjonalnej w system rodzinny oraz pracy na rzecz powrotu dziecka do rodziny naturalnej, napotkała w trakcie realizacji na szereg trudności. Są one związane w większości z brakiem odpowiednich środków finansowych i nieadekwatnymi rozwiązaniami prawnymi.

Aby doprowadzić do szerokiej debaty społecznej na temat zagrożeń w tworzeniu rodzinnych form opieki oraz zapoczątkować proces pozytywnych zmian w systemie wsparcia dziecka i rodziny – 12 kwietnia 2005 Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie oraz Wydział Polityki Społecznej Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego zorganizowały seminarium wojewódzkie na temat rozwoju usług placówek opiekuńczo-wychowawczych w zakresie pracy z rodziną.

W seminarium wzięli udział przedstawiciele ośrodków pomocy społecznej, powiatowych centrów pomocy rodzinie, placówek opiekuńczo – wychowawczych, ośrodków adopcyjno – opiekuńczych i organizacji pozarządowych z terenu Małopolski. Po szczególne problemy systemu opieki nad dzieckiem i rodziną w wojewódz-

twie małopolskim znalazły swoje odzwierciedlenie w kolejnych wystąpieniach. W toku poszczególnych wystąpień dyskutowano między innymi nad problemami w tworzeniu rodzinnych form opieki nad dzieckiem w Małopolsce (Monika Berdecka – Oddział Polityki Prorodzinnej Wydziału Polityki Społecznej MUW), realnymi możliwościami wspierania rodzin w kontekście dotychczasowych przepisów prawnych (Renata Murawska – Kierownik Oddziału Polityki Prorodzinnej Wydziału Polityki Społecznej MUW), dylematami ośrodków adopcyjno-opiekuńczych w zakresie szkolenia i kwalifikowania oraz doboru i odpowiedzialności za wspieranie psychologiczno-pedagogiczne rodzinnych form opieki zastępczej (Maria Ostrowska – Dyrektor OAO TPD w Krakowie). Wymieniono również doświadczenia i dobre praktyki. Zebrane wnioski potwierdziły potrzebę postulowania zmian w ustawie o pomocy społecznej i związanych z nią aktach wykonawczych.

Tworzenie spójnego, wielopoziomowego systemu, którego podstawowym ogniwem jest powiat obejmującego poradnie świadczące specjalistyczne poradnictwo i terapię rodzin, sieć placówek wsparcia dziennego, za-

stępcze rodzicielstwo oraz małe placówki socjalizacyjne i interwencyjne, a także specjalistyczne placówki socjalizacyjne jest zadaniem wymagającym ogromnych nakładów organizacyjnych i finansowych.

Pomimo wielu trudności, z ogromnym powodzeniem realizowane są w wielu miejscach programy, które mają na celu wzmocnienie pracy z rodziną. Takim przykładem jest placówka wielofunkcyjna – ZPOW nr 1 w Krakowie, gdzie powstał punkt konsultacyjny dla rodzin oraz Dom Dziecka w Ustce, który jako placówka opiekuńczo-wychowawcza typu socjalizacyjnego funkcjonuje w formach „para-rodziny”.

W dalszej części spotkania, zaaprobowani goście zabrali głos w kwestii ewentualnych zmian legislacyjnych. Wszystkie wystąpienia oraz postulaty

uczestników zostały ocenione i opracowane przez zespół opiniująco-doradczy wybrany w trakcie spotkania, w którego skład weszli reprezentanci poszczególnych instytucji – powiatowego centrum pomocy rodzinie, placówek opiekuńczo-wychowawczych: rodzinnej, wsparcia dziennego, socjalizacyjnej, Wydziału Polityki Społecznej MUW, Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej oraz Samorządowego Kolegium Odwoławczego. Następnie materiał zostanie przedstawiony Ministerstwu Polityki Społecznej, Rzecznikowi Praw Obywatelskich i Rzecznikowi Praw Dziecka, jako propozycja zmian, które usprawnią pracę kluczowych instytucji odpowiedzialnych za budowanie systemu pomocy dziecku i rodzinie.

Katarzyna Fitowska/ ROPS

III SEMINARIUM WOJEWÓDZKIE „PRZECIW PRZEMOCY” – 28.04.2005

W dniu 28.04.2005 roku, w Komendzie Wojewódzkiej Policji w Krakowie, odbyło się seminarium poświęcone problemowi przemocy domowej. Powyższe przedsięwzięcie zostało po raz kolejny zorganizowane przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie oraz Wydział Prewencji KWP. Inicjatywa ta jest kontynuacją działań zapoczątkowanych w 2001 roku, zmierzających do budowy lokalnego systemu pomocy osobom uwikłanym w przemoc domową w województwie małopolskim. W seminarium udział wzięło ok. 100 osób

– przedstawiciele Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie, Ośrodków Interwencji Kryzysowej, Policji, wymiaru sprawiedliwości oraz władz samorządowych z województwa małopolskiego, a także innych instytucji i organizacji z obszaru przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Celem nadrzędnym seminarium było poszerzenie oddziaływania najskuteczniejszych rozwiązań w przeciwdziałaniu przemocy oraz usprawnienie systemu pomocy rodzinom uwikłanym w przemoc. Konferencja zmierzała do wzmocnienia w społeczeń-

stwie świadomości problemu przemocy oraz przekonania o konieczności i możliwości podejmowania działań na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy domowej. Celem inicjatywy było również zintegrowanie środowiska osób, instytucji i organizacji działających na rzecz rodzin dotkniętych przemocą, poprzez stworzenie płaszczyzny do wymiany doświadczeń, dobrych praktyk oraz dalszego zacieśniania współpracy.

Seminarium otworzyli wygłaszając słowo wstępne: Jadwiga Pauli – Dyrektor Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Krakowie oraz insp. Tadeusz Ciuruś – Zastępca Małopolskiego Komendanta Wojewódzkiego Policji w Krakowie.

W pierwszej części spotkania poruszone zostały aspekty prawne dotyczące pomocy osobom uwikłanym w przemoc domową. Podkreślano, iż ofiarami przemocy w rodzinie są nie tylko osoby dorosłe, ale również dzieci.

Podmiotowość dziecka jako ofiary przemocy, jego prawa i wolności zostały zaakcentowane w wystąpieniu podkom. Dariusza Romańskiego z Wydziału Prewencji KWP w Krakowie. O roli prawa ukierunkowanego na ochronę dzieci krzywdzonych przez najbliższych mówił dr Leszek Kupiec z Prokuratury Rejonowej w Tarnobrzegu. Rozważania prawne dotyczyły również działań podejmowanych w obrobie ofiar przemocy przez sądy. Sędzia Sądu Okręgowego w Krakowie – Tomasz Grebla przedstawił możliwości i ograniczenia działań sądowych na rzecz zapobiegania i zwalczania

przemocy w rodzinie. Przedstawiciele wymiaru sprawiedliwości podkreślali, iż prawo jest ważnym instrumentem oddziałującym na zjawisko przemocy domowej, niemniej jednak same przepisy prawa i ich egzekwowanie nie zapewniają prawidłowego funkcjonowania rodziny, nie są w stanie odbudować więzi rodzinnych. Dlatego też niezbędne jest kompleksowe ujęcie możliwości prawnych i oddziaływań edukacyjno – terapeutycznych w działaniach pomocowych.

Druga część konferencji koncentrowała się na oszacowaniu skali i charakteru zjawiska przemocy domowej w województwie małopolskim i podsumowaniu działań na rzecz pomocy rodzinom uwikłanym w przemoc. Specjaliści Wydziału Prewencji KWP w Krakowie – podkom. Izabela Dobkowska oraz nadkom. Andrzej Jamrozowicz dokonali oceny zjawiska przemocy domowej w województwie oraz przedstawili działania interwencyjne i zapobiegawcze podejmowane przez małopolską Policję.

W związku z kolejną edycją programu „Przeciw przemocy. Budowanie lokalnych koalicji – interwencje w przemoc domowej” Małgorzata Kiełkowicz z Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Krakowie wraz z Jerzym Szczepańcem – Dyrektorem Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Tarnowie i koordynatorem merytorycznym programu, dokonali podsumowania i oceny procesu tworzenia lokalnych koalicji w wybranych powiatach naszego województwa. Doświadczenia powiatu wadowickiego w procesie wdrażania po-

wyższego programu, zaprezentowane przez Barbarę Pindel – Polaszek – Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wadowicach oraz doświadczenia powiatu tatrzańskiego omówione przez Ewę Bromilską – Zawily z Ośrodka Pomocy Społecznej w Zakopanem potwierdziły wyartykułowane wcześniej wnioski. Zgodnie z nimi istnieje konieczność dalszego zacieśniania współpracy pomiędzy przedstawicielami wszystkich instytucji i organizacji niosących pomoc osobom dotkniętym przemocą domową, konieczność zaangażowania szerszego społeczeństwa w rozwiązywanie problemu przemy, potrzeba wymiany doświadczeń i dyskusji w poszukiwaniu nowych, ulepszonych rozwiązań.

Trzecia część seminarium poświęcona była prezentacji dominujących

tendencji i kierunków działań w zapobieganiu i zwalczaniu przemy w rodzinie. O dynamice i współczesnych obliczach zjawiska przemy domowej mówiła Iwona A. Wiśniewska – Dyrektor Ośrodka dla Osób Dotkniętych Przemocą w Krakowie. Doświadczenia placówki i badania własne potwierdziły, iż zmienia się nastawienie społeczeństwa do tego problemu. Przemoc w rodzinie coraz częściej postrzegana jest jako zjawisko negatywne, jako przestępstwo. Zmienia się również świadomość samych ofiar, które zaczynają ujawniać stosowane wobec nich zachowania przemocowe. Jak przekonywali specjaliści występujący na konferencji, działania interwencyjne wobec ofiar przemy, zapewnienie im schronienia są pierwszym krokiem na drodze pomocy rodzinie przemocowej. Niemniej jed-

nak powstrzymanie przemocy domowej jest procesem długofalowym, wymagającym trwającej czasem przez lata terapii.

O możliwościach wychodzenia z przemocy z uwzględnieniem działań terapeutycznych skierowanych do ofiar jak i do sprawców przemocy mówiła dr Elżbieta Leśniak z Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Krakowie. Możliwość wyjścia z przemocy jest ściśle związana z wewnętrzną przemianą ofiary, z przemianą dotyczącą postaw – dojścia do aktywności, umiejętności przeciwstawiania się krzywdzie, rozumienia własnej sytuacji i odwagi osobistej. Niezbędna jest wczesna interwencja umożliwiająca zdiagnozowanie przemocy oraz podjęcie działań naprawczych. Skuteczne powstrzymanie przemocy domowej wymaga objęcia ofiary intensywną opieką psychologiczną (indywidualne spotkania, grupy wsparcia, terapeutyczne, warsztaty wyjazdowe z analizą zachowań utrudniających funkcjonowanie oraz nauką nowych zachowań) przy jednoczesnym stosowaniu na sprawcę oddziaływań metodami prawnopsychologicznospołecznymi (przymus korzystania z psychologicznej pomocy indywidualnej i grupowej, poddanie sprawcy psychoedukacji, leczeniu przez prawo, przepracowaniu zachowań agresywnych, uczenie zachowań pożytecznych dla rozwoju życia rodzinnego i związków pomiędzy członkami rodziny). O konieczności pracy ze sprawcą przemocy oraz możliwościach i ograniczeniach zmiany zachowań u sprawców mówili również

terapeuci z Aresztu Śledczego Kraków-Podgórze – Małgorzata Nowobilska – Stanios oraz Jerzy Żuk. Specjaliści przekonywali, iż o ile w województwie małopolskim istnieje szereg instytucji świadczących pomoc ofiarom przemocy oferta skierowana na pracę ze sprawcą jest niewystarczająca. W sytuacji kiedy agresorzy karani są wyrokami sądów, pierwszy wyrok jest zazwyczaj orzekany w zawieszeniu i sprawca powraca do ofiary bądź oczekuje na wyrok pozostając w domu. Błędne koło przemocy się zamyka. Nie można bowiem oczekiwać, że sam wyrok zatrzyma zachowania przemocowe. Sprawca sam nie posiada zdolności zmiany swoich zachowań. Jeśli nie zostanie poddany działaniom korekcyjnym jego postępowanie nie ulegnie zmianie. Oferta skierowana na pracę ze sprawcą jest pożądana przede wszystkim z uwagi na fakt, iż jest ona jednocześnie odpowiedzią na zapotrzebowanie ofiar, które oczekują zmiany zachowań sprawcy przemocy.

Ostatnia część seminarium poświęcona została dyskusji dotyczącej budowania systemu pomocy osobom uwikłanym w przemoc. Pomoc rodzinie dotkniętej tym problemem, jak już wcześniej wspomniano, jest działaniem długofalowym, procesem którego powodzenie zwiększane jest przez zaangażowanie specjalistów z różnych obszarów. Konieczne jest zatem współdziałanie i wymiana informacji. Problematykę tworzenia i rozbudowywania sieci współpracy, pozyskiwania przychylności władz lokalnych dla podejmowanych działań

omawiał, dzieląc się swoimi doświadczeniami, Jerzy Szczepaniec Dyrektor Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Tarnowie.

Budowa systemu pomocy dla rodzin dotkniętych przemocą wiąże się również z ponoszeniem nakładów finansowych oraz nawiązywaniem szerokiej współpracy, także zagranicznej. Programy Unijne stwarzają możliwość pozyskiwania środków na realizację przedsięwzięć mających na celu zapobieganie i zwalczanie przemocy domowej. W związku z powyższym Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie rozpoczął współpracę z Wojewódzkim Centrum Kryzysowym Fionii oraz Wydziałem ds. Opieki Społecznej Województwa Fionii. W ramach nawiązanej współpracy do Małopolski przyjechali z przedprojektową wizytą studyjną eksperci duńscy. Goście z Danii w ramach wymiany doświadczeń, zaprezentowali swoje doświadczenia w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Hanne Thorsen – Dyrektor Wojewódzkiego Centrum Kryzysowego Fionii oraz Peter Yndgaard z Wydziału ds. Opieki Społecznej Województwa Fionii, przedstawili inicjatywy mające na celu zwalczanie przemocy w rodzinie, standardy centrów kryzysowych oraz zasady funkcjonowania Wojewódzkiego Centrum Kryzysowego na Fionii. Wystąpienie przedstawicieli z Danii wzbudziło duże za-

interesowanie i zainspirowało do dyskusji nad podobieństwami i różnicami pomiędzy polskim, a duńskim modelem przeciwdziałania przemocy oraz systemem pomocy społecznej.

Seminarium zakończyło się krótkim podsumowaniem poruszanych tematów, którego dokonała Jadwiga Pauli – Dyrektor Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Krakowie. Podkreślona została, potwierdzona przez uczestników seminarium, potrzeba szerokiej dyskusji nad problemem przemocy, zwłaszcza nad obowiązującymi w tym obszarze regulacjami prawnymi, potrzeba budowania współpracy z władzami lokalnymi oraz wymiarem sprawiedliwości, a także pozostałymi instytucjami i organizacjami zaangażowanymi w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Na zakończenie uczestnicy seminarium zaproszeni zostali do spotkania za dwa lata podczas IV Seminarium Wojewódzkiego, a także zachęceni do jak najczęstszej wymiany doświadczeń i aktywnego udziału w inicjatywach na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej w Małopolsce.

*opracowanie:
Małgorzata Kielkowicz
Regionalny Ośrodek
Polityki Społecznej w Krakowie,
podkom. Izabela Dobkowska
Specjalista Wydziału Prewencji
KWP w Krakowie*

Budowanie współpracy pomiędzy Województwem Małopolskim a Hrabstwem Fionii w zakresie zwalczania i zapobiegania przemocy w rodzinie.

We wrześniu 2004 roku, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie złożył propozycje projektów do realizacji w ramach współpracy pomiędzy Województwem Małopolskim a Hrabstwem Fionii, w dwóch obszarach tematycznych:

- Budowanie systemu pomocy dla ofiar i sprawców przemocy domowej,
- System wsparcia środowiskowego dla młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze w województwie małopolskim.

Na posiedzeniu Komitetu Sterującego przedstawiciele strony duńskiej wyrazili zainteresowanie realizacją projektów i wystąpili z propozycją zorganizowania spotkania roboczego w Hrabstwie Fionii, celem ustalenia szczegółowych informacji co do współpracy.

Ostatecznie, z powodu trudności organizacyjnych strona duńska przystąpiła do budowania współpracy w zakresie zwalczania i zapobiegania przemocy domowej. Projekt dotyczący wsparcia środowisko-

wego młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze został odłożony do realizacji w terminie późniejszym.

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie, za pośrednictwem Konsula Honorowego Królestwa Danii w Krakowie, nawiązał kontakt z Wydziałem ds. Osób Niepełnosprawnych Urzędu Hrabstwa Fionii w Odense.

Na okres od 12-15 grudnia 2004 roku zaplanowana została wizyta robocza strony polskiej w Hrabstwie Fionii. Zamierzeniem projektu, zaproponowanego przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie, była rozbudowa tworzącego się w Małopolsce od 2002 roku systemu pomocy osobom dotkniętym przemocą domową, w ramach programu „Przeciw przemocy. Budowanie lokalnych koalicji – interwencje w przemocy domowej”. W związku z powyższym do udziału w wizycie studyjnej w Hrabstwie Fionii ROPS zaprosił osoby zaangażowane w realizację programu.

Z powodów organizacyjnych, planowana na grudzień wizyta nie do-

szła jednak do skutku. Nowy termin spotkania roboczego wyznaczono na 23 – 26 stycznia 2005 roku. Ostatecznie z wizytą do Hrabstwa Fionii udali się:

- Jadwiga Pauli – Dyrektor Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Krakowie,
- Jerzy Szczepaniec – Dyrektor Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Tarnowie i koordynator merytoryczny programu „Przeciw przemocy. Budowanie lokalnych koalicji – interwencje w przemocy domowej”,
- Barbara Pindel – Polaszek – Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wadowicach, przedstawiciel koalicji powiatu wadowickiego,
- Janusz Kahl – Konsul Honorowy Królestwa Danii w Krakowie.

Podczas 2-dniowej wizyty roboczej rozmawiano na temat zasad finansowania wspólnego projektu i możliwości aplikowania o środki unijne. W trakcie rozmów w Urzędzie Hrabstwa Fionii przedstawiciele strony polskiej zapoznali się z działaniami podejmowanymi w Hrabstwie Fionii na rzecz kobiet narażonych na przemoc w rodzinie oraz na rzecz rodzin z problemem alkoholowym. Odwiedzili również Centrum Kryzysowe Hrabstwa Fionii. W efekcie przeprowadzonych rozmów wybrano źródło finansowania projektu w ramach programu Daphne II.

Różnice w funkcjonowaniu polskiego i duńskiego systemu pomocy społecznej, a także realizowanych modelach przeciwdziałania przemo-

cy spowodowały konieczność zapewnienia stronie duńskiej możliwości praktycznego, pogłębionego poznania polskich rozwiązań w tym obszarze. Fakt ten zdecydował o odłożeniu procedury aplikacyjnej do końca 2005 roku. Ponadto, wstrzymanie się z przygotowaniem projektu do kolejnego naboru pozwalało na dokładniejsze rozpoznanie problemów, oczekiwań i możliwości ich zaspokojenia po stronie polskiej i duńskiej.

Zgodnie z ustaleniami poczynionymi podczas wizyty strony polskiej w Hrabstwie Fionii, w dniach 26 – 30 kwietnia 2005 roku doszło do rewizyty przedstawicieli strony duńskiej w Małopolsce. Dwuosobowa delegacja duńska w składzie:

- Hanne Thorsen – Dyrektor Centrum Kryzysowego Hrabstwa Fionii
- Peter Yndgaard – Wydział ds. Osób Niepełnosprawnych Urzędu Hrabstwa Fionii

przebywała w Małopolsce przez 3 dni. Podczas pobytu goście z Danii odwiedzili ośrodki interwencji kryzysowej w Tarnowie i Krakowie oraz krakowski Ośrodek dla Osób Dotkniętych Przemocą. Zapoznali się z historią, działalnością i funkcjonowaniem tych instytucji. Przyglądali się metodom pracy stosowanym w ramach interwencji kryzysowej. Zobaczyli cechy wspólne i specyfikę każdego z ośrodków. Odwiedzili również koalicję wadowicką funkcjonującą w ramach programu „Przeciw przemocy. Budowanie lokalnych koalicji – interwencje w przemocy domowej”. Podczas wizyty w Komendzie Powiatowo-

Spotkanie robocze w Ośrodku Interwencji Kryzysowej w Tarnowie

wej Policji w Wadowicach gościom z Danii zaprezentowany został system współpracy pomiędzy przedstawicielami wszystkich instytucji i organizacji z terenu powiatu, zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy domowej, pokazano też metodę pracy zespołu interdyscyplinarnego. Dla zilustrowania sposobu rozwiązywania problemów dokonano prezentacji procesu pomocy rodzinie z problemem przemocy domowej. Uczestnicy delegacji duńskiej wzięli również udział w organizowanym przez ROPS i KWP III Seminarium Wojewódzkim „Przeciw Przemocy”, podczas którego zaprezentowali duński model zwalczania i zapobiegania zachowań przemocowych w rodzinie.

Odwiedziny w wybranych instytucjach pozwoliły uzyskać wszelkie niezbędne informacje co do funkcjonowania systemu przeciwdziałania przemocy domowej w Małopolsce i stworzyły grunt do planowania następných wspólnych kroków.

Ostatecznie strona duńska wyraziła zainteresowanie zespołami interdyscyplinarnymi działającymi w Małopolsce. Ustalono, iż przygotowany wspólnie projekt zostanie złożony do realizacji w ramach programu Daphne II (podczas naboru ogłoszonego z końcem 2005 roku) i ukierunkowany na drugi obszar priorytetowy – czyli tworzenie nowej jakości i wdrażanie jej w obu krajach partnerskich. Strona duńska, z racji posiadanego du-

żego doświadczenia w pozyskiwaniu środków unijnych zadeklarowała chęć pełnienia roli lidera projektu.

Z uwagi na fakt, iż wezwanie do składania projektów do realizacji w 2006 roku wraz z określeniem nowych priorytetów zaplanowane jest na koniec roku 2005, ustalono, że w październiku odbędzie się kolejna wizyta ekspertów z Hrabstwa Fionii w Małopolsce. Do tego czasu każda ze stron zobowiązała się poczynić niezbędne przygotowania do warsztatowej pracy nad przygotowaniem projektu.

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej poruszył zamiar aplikowania wraz z partnerem duńskim do pro-

gramu Daphne II na spotkaniu koordynatorów powiatowych programu „Przeciw przemocy. Budowanie lokalnych koalicji – interwencje w przemocy domowej”.

Dokonano też wstępnej analizy wyników zeszłorocznego konkursu w ramach Daphne II. Na drugą połowę sierpnia br. planowane jest spotkanie instytucji i organizacji zainteresowanych uczestnictwem w projekcie po stronie polskiej, celem artykulacji i ujednoczenia potrzeb, a także zgłoszenia wstępnych pomysłów na projekt.

*Małgorzata Kielkowicz
ROPS Kraków*

NOWE AKTY PRAWNE

Dz.U.05.61.543
z dnia 2005.04.15
rozporządzenie
Nadzór i kontrola w pomocy społecznej.

Dz.U.05.61.544 z dnia 2005.04.15
rozporządzenie
Kolegia pracowników służb społecznych.

Dz.U.05.61.545
z dnia 2005.04.15
rozporządzenie
Określenie ramowego wzoru umowy o realizację zadania z zakresu pomocy społecznej.

Dz.U.05.62.555
z dnia 2005.04.18
rozporządzenie
Standardy kształcenia w kolegiach pracowników służb społecznych.

Dz.U.05.69.618
z dnia 2005.04.26
rozporządzenie
Fundusz Pomocy Postpenitencjarnej.

Dz.U.05.74.658
z dnia 2005.04.29
rozporządzenie
Przyznawanie nagród specjalnych w zakresie pomocy społecznej.

Dz.U.05.77.672
z dnia 2005.05.04
rozporządzenie
Rodzinny wywiad środowiskowy.

Dz.U.05.78.682
z dnia 2005.05.06
Zm.: ustawa
Kodeks postępowania administracyjnego.

Dz.U.05.80.700
z dnia 2005.05.10
rozporządzenie
Sposób ustalania progu wsparcia dochodowego rodzin.

Dz.U.05.86.739
z dnia 2005.05.17
rozporządzenie
Wydawanie i cofanie zezwoleń na prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie prowadzenia placówki zapewniającej całodobową opiekę.

Dz.U.05.86.740
z dnia 2005.05.17
rozporządzenie
Wydawanie i cofanie zezwoleń na prowadzenie w ramach działalności statutowej placówki zapewniającej całodobową opiekę.

Dz.U.05.93.775
z dnia 2005.05.25
Konwencja (nr 102) dotycząca minimalnych norm zabezpieczenia społecznego. Genewa.1952.06.28.

Dz.U.05.93.776
z dnia 2005.05.25
Moc obowiązująca Konwencji Nr 102 Międzynarodowej Organizacji Pracy dotyczącej minimalnych norm zabezpieczenia społecznego, przyjętej w Genewie dnia 28 czerwca 1952 r.

Dz.U.05.94.793 z dnia 2005.05.30
rozporządzenie
Zm.: rozporządzenie w sprawie dofinansowania do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych.

Dz.U.05.105.881
z dnia 2005.06.15
rozporządzenie
Sposób i tryb postępowania w sprawach o świadczenia rodzinne.

Kwartalnik **es.O.es**
Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Krakowie
Redakcja numeru: Małgorzata Kiełkowicz

ISSN
1231-2770

Nakład:
1500 egz.

31-026 Kraków, ul. Radziwiłłowska 1
tel./fax: (012) 430-29-73, 422-06-36
(012) 426-91-00, 426-90-00
www.rops.krakow.pl
e-mail: biuro@rops.krakow.pl

Okładka:

Wręczenie nagród konkursowych w ramach projektu „Razem się bawimy,
razem się uczymy, razem wędrujemy” – Stowarzyszenie Klub Abstynenta
„Gwarek Solny”

Wydawnictwo finansowane ze środków
Samorządu Województwa Małopolskiego

Druk:
P.Z.U. „DRUKMAR”
32-080 Zabierzów, ul. Rzemieślnicza 10
tel./fax: (012) 285-23-14, 285-25-02